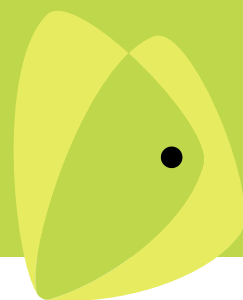
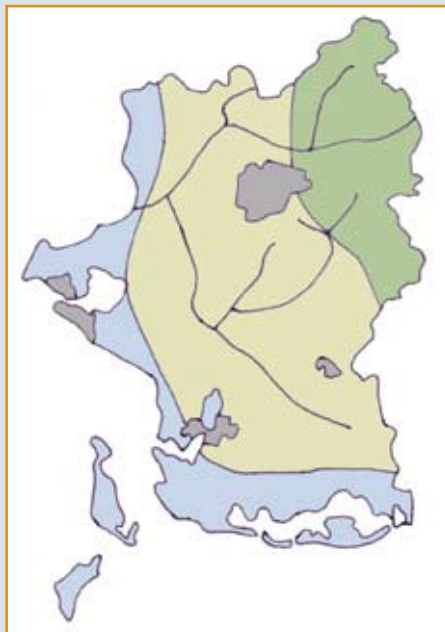

Fremtidens natur

i Slagelse Kommune

Vi har som metode til at beskrive naturen i vores nye kommune valgt at dele kommunen op i tre hovedtemaer:

- Vandet (kysten og åerne)
- Skovene
- Det åbne land

Disse områder, eller temaer/naturtyper er beskrevet i det følgende materiale, hvor vi ligeledes kommer med vore bud på hvad der kan gøres for at skabe en bedre og mere sammenhængende natur i den nye Slagelse Kommune.

Det er vort håb og ønske at Danmarks Naturfredningsforening kan gå sammen med kommunen i et konstruktivt samarbejde om at skabe landets bedste kommune, med trivsel for både mennesker og naturen.

Indholdsfortegnelse

Slagelse Kommune – Danmarks naturkommune	3
Wilhelmudvalget – en rig natur i et rigt samfund	4
Hvad vil DN med denne naturplan	5
Naturperlerne langs kysten	6
Skovene	10
Landdistrikterne	12
Følsomme dyre- og plantearter	14
Økologiske forbindelseslinier	18
Adgang til naturen	20
Kort over naturtyper i Slagelse Kommune	22

Danmarks Naturfredningsforening
Masnedøgade 20
2100 København Ø
Tlf. 39174000
E.mail dn@dn.dk
www.dn.dk
Slagelse Lokalfdeling www.dn.dk/slagelse

Slagelse Kommune – Danmarks Naturkommune

Foto: Ole Malling

Der er masser af dejlig natur i den nye Slagelse Kommune, og de fleste borgere bor tæt på store naturoplevelser. Den findes på den lange kyststrækning ved Storebælt, norene og fjordene, øerne, de store og små skove og det åbne land.

Men naturen i det åbne land har det ikke så godt. Der skal skabes sammenhæng mellem de små vandløb, moserne og skovene i det åbne land og de større naturområder. Det er også vigtigt at sikre de rekreative oplevelser.

Det overordnede mål for fremtidens natur i Slagelse Kommune er at få skabt sammenhæng i naturen dels mellem de enkelte naturområder, dels ved at skabe større områder og dels ved at forbinde de enkelte områder med økologiske forbindelseslinier,

se kort side 22. Det handler også om at sikre de enkelte naturtyper gennem pleje og naturgenopretning. Endelig ville det være spændende og godt at udlægge områder, hvor naturen kan udvikle sig naturligt uden indgreb.

I en kommune som Slagelse, med udvikling og ønsker om udvikling i 3 købstæder og mange mindre byer og landsbyer, bliver naturen let skubbet ud i periferien. Derfor er sammenhængen afgørende for, at naturen kan udvikle sig.

Der er behov for en stor og fortsat indsats, både med hensyn til at pleje og til at genoprette naturen, men også med hensyn til at gøre det muligt for kommunens borgere at få store naturoplevelser i fred og ro.

Vejen til en bedre natur

Naturpleje

- Registrering, overvågning og pleje af strandengsarealer
- Registrering, overvågning og pleje af overdrevsarealer
- Registrering og sikring af naturskogsarealer og arealer med urørt skov
- Sikring af rødlistede arter gennem registrering, overvågning og pleje
- Bekæmpelse af kæmpe bjørneklo og rynket rose

Naturgenopretning

- Store Vejen på Frølund Fed genoprettes til våd eng
- På Basnæs genoprettes sø
- Bildsø sø genoprettes
- Rørslagte vandløb genåbnes efter prioritering af alle rørslagte vandløb
- Åstrækninger genoprettes ved genslyngninger
- Lavbundsarealer genskabes efter prioritering af alle udpegede lavbundsarealer
- Kystsikringsanlæggene langs vore kyster skal gennemgås og unødvendige og ulovlige anlæg fjernes

Skovrejsning

- Der føres en aktiv skovrejsningspolitik i samarbejde med Staten

Planlægning

- Der udarbejdes en samlet planlægning for 3 km Kystzonen, så vores meget værdifulde kystområder sikres og bevares
- Der udarbejdes helhedsplaner for kommunale skove, kommunale strandarealer og andre kommunale naturarealer
- Der skal udpeges uforstyrrede områder, som gennem planlægning sikres mod en udvikling som skaber mere forstyrrelse. Eksempelvis dobbeltkysten fra Stignæs til Bissrup og de store skovområder øst for Slagelse

Wilhjelmudvalget – en rig natur i et rigt samfund

I sommeren 2000 nedsatte Miljøministeren og Fødevareministeren et udvalg, der skulle kigge målrettet på, hvordan vi sikrer den biologiske mangfoldighed i Danmark. Baggrunden var, at naturen på trods af forskellige forbedringer i de sidste ti år, stadig har det meget dårligt. De følsomme naturtyper er under konstant pres og med dem de mest sjældne dyr og planter.

Udvalget slog fast at: „Kvaliteten af Danmarks natur og biodiversitet har ikke tidligere været så ringe“. Udvalget konstaterede, at de væsentligste grunde til, at naturtyperne og arealerne er trængte er, at:

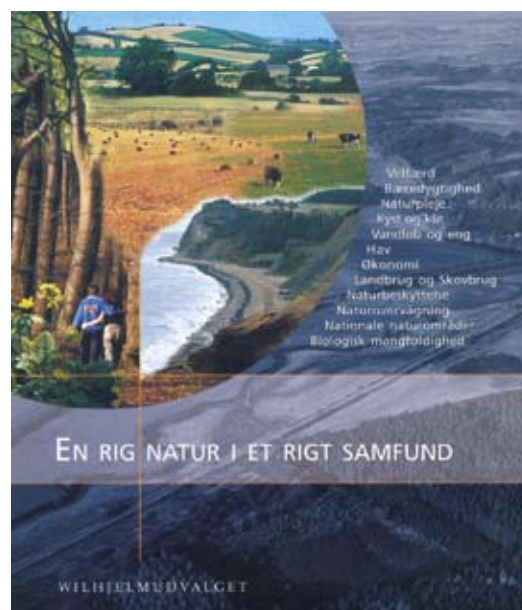
- naturen har for lidt plads
- vandet er forsvundet fra landskabet
- næringsstofferne forurener
- lysåbne naturtyper gror til
- naturområderne er for små
- naturområderne er for opsplittede

Udvalget, der fik navn efter dets formand Nils Wilhjelm, tidligere konservativ industriminister, valgte at fokusere meget på landbrugets rolle i forvaltningen af naturens

vilkår. Men Wilhjelmudvalget så også grundigt på, hvordan vi kan forbedre den måde, vi administrerer og overvåger naturen på.

I sensommeren 2001 afsluttede Wilhjelmudvalget sit arbejde med udgivelsen af en rapport, hvori de vigtigste anbefalinger er, at:

- etablere 100.000 ha nye våde enge, strandenge og overdrev
- begrænse udvidelsen af husdyrproduktionen i nærheden af sårbare naturområder
- landbruget gøres mere økologisk
- naturen lettes for næringsstoffer og pesticider
- skabe sammenhængende naturområder
- arealer med natur og skov forøges markant
- vandet bringes tilbage i landskabet
- udpege seks naturområder af national betydning, som skal forvaltes som nationalparker

Hvad vil DN med denne naturplan for Slagelse Kommune?

Foto: Ole Malling

Danmarks Naturfredningsforening udgav i 2004 en bog om fremtidens natur i Danmark. Det helt nye ved bogen er, at den i sit kortmateriale angiver et overordnet grønt netværk, som binder naturområderne sammen og gør dem større og dermed mere robuste. „Fremtidens natur i Danmark“ viser, hvor Danmark internationalt og nationalt har ansvar for at skabe bedre forhold for naturen. I bogen beskriver vi de vigtigste naturområder og giver forslag til ca. 100 større naturgenopretningsprojekter og 14 nationalparker.

Lokal naturplan

Men vi ønsker også at give vores bud på, hvad der kan gøres lokalt. Hvad vi alle kan gøre for at værne om vores naturværdier og for at forbedre naturtilstanden rundt omkring i kommunen, hvor naturen er under pres. Meningen med denne naturplan er at kortlægge den værdifulde natur i den nye Slagelse Kommune, give forslag til, hvor naturen kan få det bedre, pege på hvor der

kan skabes sammenhængende naturområder og give vores bud på hvordan det kan lade sig gøre.

Nye kommunale udfordringer

1. januar 2007 bliver de fire gamle kommuner Hashøj, Skælskør, Korsør og Slagelse lagt sammen til den nye stor-kommune Slagelse. En sammenlægning, som giver mange udfordringer, ikke mindst indenfor naturområdet, hvor nye store forvaltningsopgaver overgår til kommunen.

By- og erhvervsudvikling hånd i hånd med sikring af naturværdierne

I DN er vi af den opfattelse, at det godt kan lade sig gøre at by- og erhvervsudvikle vores nye kommune, samtidig med at naturværdierne sikres og udvikles. Det kræver en stram styring af udlæg til boligområder, erhverv, industri og trafik, en meget stram styring af landzoneadministrationen og en konsekvent håndhævelse af naturbeskyttelsesloven.

Dialog og samarbejde

I DN's lokalafdeling er vi selvfølgelig parate til at gå ind i en positiv dialog med vores nye kommune, for derigennem både at sikre og pleje natur- og landskabsværdierne. Vi er af den opfattelse, at vi med vores store lokale kendskab til naturen, til kommuneplanlægningen i de 4 gamle kommuner, til regionplanlægningen i Vestsjællands Amt og til lovgivningen omkring natur og miljø vil være en værdifuld partner i forvaltningen af kommunens landskab og natur.

Det grønne råd

For at sikre helhedsorienterede løsninger omkring naturforvaltningen i Slagelse Kommune ønsker DN, at der nedsættes et Grønt Råd bestående af formændene fra de relevante politiske udvalg, Natur og Miljøudvalget, Teknisk udvalg og Plan, Erhverv og Udvikling samt repræsentanter fra relevante foreninger og organisationer.

Naturperlerne langs kysten

Langs kommunens kyster er der udpeget fire unikke og særdeles store naturområder. Disse EF-fuglebeskyttelses- og habitatområder strækker sig næsten ubrudt fra Glænø i syd til Halskov Rev i nord

Slagelse Kommune har i dåbsgave fået indflydelse på nogle af Danmarks største beskyttede naturarealer! Internationalt set vil Slagelse fremover være en betydningsfuld naturlokalitet i Danmark, et sted man vil lægge mærke til, et sted, hvor beslutninger der påvirker miljøet vil have betydning langt ud over kommunens egne grænser! De færreste ved imidlertid, hvilke områder, der er tale om, og hvorfor de er så betydningsfulde. For kommunens ansigt udadtil vil det være af stor betydning, på hvilken måde Slagelse administrerer og plejer disse tilgrænsende områder.

Internationale naturområder

I kommunen findes der 4 vigtige naturområder der er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde, EF-habitatområde eller Ramsarområde. I boksene er disse områdetyper nærmere beskrevet. De 4 områder er følgende (se også kortet side 22):

1. Området fra Skælskør Fjord til Glænø (ca. 16.000 ha) er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde (* 96) og Ramsarområde (* 19).
2. Området der dækker Skælskør Nor, Skælskør Fjord og Gammelsø (ca. 2.500 ha) er ligeledes udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde (* 95) og Ramsarområde (* 19).
3. Begge områder (1+2) er endvidere udpeget som EF-habitatområde (* 143).
4. Området fra Sprogø til Halskov Rev (ca. 4.900 ha) er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde (* 98).

(* angiver de officielle numre indenfor hver områdetype).

Hvad er der særligt ved disse 4 internationale naturområder?

Område 1: Skælskør Fjord-Glænø

Her yngler rørdrum, rørhøg, klyde, almindelig ryle, splitterne, havterne, dværgerterne og sjældent mosehornugle. I træktiden bruges området af store flokke af gæs, ænder og svaner. Havørn er en hyppig gæst i området. Især de lavvandede områder i Basnæs Nor og Holsteinsborg Nor, samt sydspidsen af Agersø er af stor betydning for fødesøgende gæs, ænder og vade-fugle. Basnæs Nor har været beskyttet siden 1919 og er således Danmarks næstældste beskyttede område.

Område 2: Skælskør Nor, Skælskør Fjord og Gammelsø

Her yngler bl.a. rørhøg. I træktiden anvendes området af talrige sangsvaner, grågæs og troldeænder. Området er vigtigt for vandfugle fordi der selv i kolde vintre er åbent vand p.g.a. den kraftige strøm mellem nor og fjord. Området har været beskyttet siden 1942.

Område 3: Skælskør Nor og Skælskør Fjord – Glænø

Det mest karakteristiske for området er kystlagunerne og strandsøerne, der danner den såkaldte dobbeltkyst. Den

er geologisk enestående, dannet i sidste istid af gletschernes buede randmoræner. Glænø er en sådan morænebakke. Sten og grus herfra og fra Stignæs er af strømmen aflejret som Øster- og Vesterfed, der i dag skærmer kystlagunerne mod Smålandsfarvandet. Også klitområderne, overdrevene og elle- og aske-skovene ved vandløb, søer og kildevæld er specielle områder. Desuden er Kirkegrunden i Smålandsfarvandet et vigtigt rev indenfor området. I området er det vigtigt at beskytte klokkefrøen og stor vandsalamander.

Område 4: Sprogø-Halskov Rev

Her yngler bl.a. splitterten. Området er et vigtigt spisekammer for ederfugle og andre dykænder p.g.a. de store forekomster af blåmuslinger.

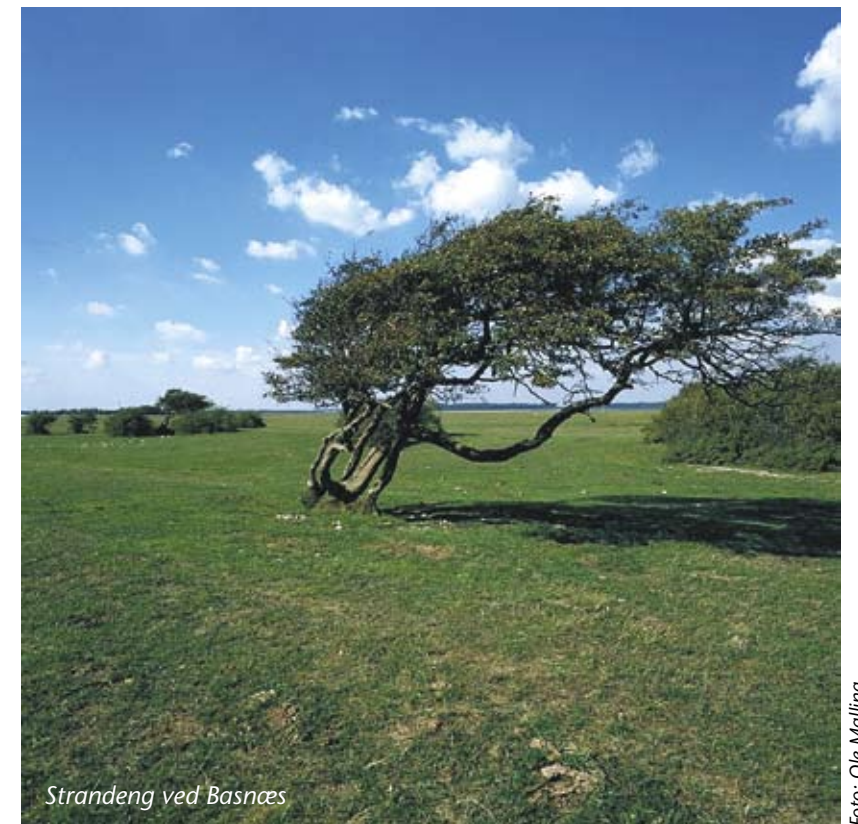

Foto: Ole Malling

Vigtige fredede naturområder

Stignæs med Borreby Mose

Det største sammenhængende fredede landområde i kommunen ligger på Stignæs, hvor Borreby og Østerhovedgård indgik frivillige fredninger i 1978. I dag omfatter det fredede areal 1.377 ha eller ca. 14 km². Fredningsinteresserne skyldes især fuglelivet, men også de botaniske interesser er med til at gøre området til noget enestående. Hertil skal føjes det værdifulde herregårdsmiljø omkring Borreby Slot og en generel interesse i at opretholde områdets karakter med land- og skovbrugsejendomme. Denne bevarelse er vigtig i forhold til den voldsomme industriudvikling på Stignæs, der på mange måder sætter sit præg på landskabet.

Holsteinborg Gods

I 1941 blev der fredet ca. 302 ha eller ca. 3 km² dyrkede marker, strandkov,

strandenge og moser med betydelige botaniske interesser og af stor betydning for fuglelivet. Her begyndte skarven at yngle på Ormø først i 1970'erne og skabte konflikt i forhold til interesserne for bevarelsen af den småbladede lind.

Tude Ådal

I 1991 blev der fredet ca. 232 ha eller ca. 2 km². Området er landskabsmæssigt interessant med åen der slynger sig mellem enge og marker, der er mange kulturhistoriske vidnesbyrd i området, geologisk interessante steder, samt et rigt fugle- og planteliv. Området er for en stor del kulturskabt, således at f.eks. afgræsningen af engområderne er en betingelse for tilstedeværelsen af det rige fugle- og planteliv. Det er derfor af afgørende betydning, at området fortsat plejes med afgræsning og høslæt.

Tårnborggård-området

Ejendommen Tårnborggård, selve højdedraget Tårnbjerg med Tårnborgh Kirke og voldstedet, samt naturområdet Halseby Sø blev fredet i 1995 og omfatter ca. 103 ha eller ca. 1 km². Området har betydelige arkæologiske og kulturhistoriske værdier. Her kunne man være i fred for Venderne, der hærgede de danske kyster i den tidlige middelalder. Det er af afgørende betydning for de naturmæssige interesser at områderne fortsat plejes.

Borreby Mose

Skrænten ved Glænø

Hvad er et EF-Habitatområde?

Habitatområder er udpeget for at **beskytte og bevare** bestemte naturtyper og arter af dyr og planter, som er af betydning for EU. Der er i alt udpeget 254 habitatområder i Danmark.

I områderne skal der **sikres eller genoprettes** en gunstig bevaringsstatus for de forskellige arter og naturtyper, som det enkelte område er udpeget for.

Hvad er et EF-Fuglebeskyttelsesområde?

EF-Fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979 har som formål at **beskytte og forbedre** vilkårene for de vilde fuglearter i EU. Det har dannet grundlag for udpegning af i alt 113 danske områder, hvoraf mange omfatter havområder, lavvandede kystområder og strandengsområder.

Det er forekomsten af bestemte udpegede fuglearter, der ligger til grund for udpegningen af de enkelte områder.

Hvad er et Ramsarområde?

Et Ramsarområde er et vådområde af international betydning for vandfugle. Der skal enten jævnligt være mindst 20.000 individer tilstede i området eller mindst 1 % af en fuglebestand. Ramsarkonventionen, opkaldt efter en iransk by, blev tiltrådt af Danmark i 1977.

I Ramsarområderne skal der gennemføres planlægning, der **fremmer beskyttelsen** af vådområderne. De økologiske værdier i området skal beskyttes sådan at udnyttelsen af området sker på en økologisk bæredygtig måde.

Hvad er en Fredning?

Tidligere var en fredning af et naturområde næsten den eneste måde man kunne sikre områdets naturværdier. I dag beskyttes naturen også af mange andre regler og love, men der er stadig behov for at frede naturområder, der har national og international betydning.

Et område fredes ved, at Miljøministeriet, en kommune eller Danmarks Naturfredningsforening stiller et fredningsforslag over for et fredningsnævn.

En fredning går som regel ud på at bevare et område ved f.eks. at forbyde tilplantning, bebyggelse, jagt eller færdsel, men en fredning kan også åbne op for færdsel i et område. Der kan fastsættes bestemmelser om pleje af området eller om genskabelse af en bestemt naturtilstand eller udsigt.

Sikring af de beskyttede og fredede områder

Slagelse Kommunes hovedopgave bliver fremover at administrere, bevare og pleje eksisterende områder, samt arbejde for at inddrage nye naturområder.

Områderne på søterritoriet skal beskyttes mod forurening med næringsstoffer og giftstoffer. Det er specielt kvælstof fra landbrug og fiskeopdræt, samt olieudslip og bundmaling fra skibstrafikken, der er de mest oplagte forureningskilder.

Kommunen bør derfor nøje overvåge om de tilladelser den giver, f.eks. til udspredning af gylle, vil udgøre en risiko for miljøet. Kommunen bør også nøje overveje, hvilken rolle den kan spille for at minimere følgerne af et kommende olieudslip.

Tilladelser til industri og havnebyggeri klods op af beskyttede områder bør undgås.

De beskyttelseslinier der er vedtaget omkring fortidsminder, skove og strande bør administreres på en restriktiv måde, således at værdierne fortsat bevares.

Kommunen bør tage initiativ til at udlægge nye områder til naturområder. Der kan være tale om at afgive jord til statslige skovrejsningsprojekter, eller at udlægge arealer til enge og overdrev.

Kommunen bør også kunne se sin interesse i at medvirke til pleje af vandhuller, ådale og enge.

Slagelse Kommune bør fokusere på sine naturværdier og informere både indbyggere og turister om herlighederne. Denne information kan bygge videre på de erfaringer, der allerede er gjort med Blå Flag og Agenda 21. Den kan foregå i skolerne, hvor der kan udarbejdes lokale materialer. Der kan informeres i naturen ved hjælp af naturvejledere og i samarbejde med lokale naturorganisationer.

Strandeng ved Glænø

Foto: Ole Malling

Ønsker for fremtiden

Vi vil opfordre kommunen til at:

- beskytte områderne på søterritoriet mod forurening med næringsstoffer, giftstoffer og olieudslip
- nøje overvåge om de tilladelser kommunen giver, til f.eks. udspredning af gylle, vil udgøre en risiko for miljøet
- undgå tilladelse til industri og havnebyggeri klods op af beskyttede områder
- administrere beskyttelseslinier omkring skove, fortidsminder og strande restriktivt, således at værdierne fortsat bevares
- tage initiativ til at udlægge nye områder til naturområder

Se desuden afsnittet om „Sikring af de beskyttede og fredede områder“

Skovene

Danskerne elsker de danske skove og besøger dem flittigt. En tur i skoven er både sjovt og afstressende. Derfor kan det for mange være overraskende, at kun omkring 11-12 procent af Danmark er dækket af skov. Men der plantes til stadighed mere skov

I løbet af de seneste 20-30 år har skovens vigtigste funktion ændret sig fra produktion til rekreation. Der er især tæt på byerne et stort ønske om mere skov.

Friluftslivet i skoven

Danskerne elsker at tage i skoven. En tur i skoven er lig med en tur i naturen, og skovene er lige så benyttede udflugtsmål som vore strande. Undersøgelser af friluftslivet viser, at de kvaliteter, der lægges vægt på ved skovturen, er de mange muligheder, stilheden, oplevelsen af årstidernes skiften og muligheden for at se dyr.

For hver indbygger i Danmark er der ca. 0,1 ha skov, hvilket svarer til et areal på størrelse med en stor parcelhusgrund. For EU som helhed er det tilsvarende tal tre til fire gange større

Plante- og dyrelivet i skoven

Mange plante- og dyrearter er knyttet til skove. Planter kan her få opfyldt deres krav til jordbund, lysforhold og mikroklima, og kun her finder mange dyrearter ynglemuligheder og føde. Skovplantninger kan skabe levesteder for mange arter, i modsætning til de intensivt dyrkede jorder, hvor der næsten ingen vilde planter og dyr findes.

Slagelseskovene

Slagelseskovene er et af Danmarks største sammenhængende skovområder. Skovområdet, der omfatter Slagelse Lystskov, Charlottedal Skov, Nykobbøl, Valbygård Skov, Treskelskov, Sønder Overdrev og Falkensten Skov, består overvejende af bøgedomineret løvskov samt nåleskov. Skovområdet blev i

Sti i Korsør Lystskov

Foto: Børge T. Andersen

1700-tallet anvendt til græsning og høslet for et af landhærens rytterkom-pagnier. I skoven ses derfor gærder anlagt ved rytteriets brug af skoven. Desuden blev der anlagt og indhegnet flere agernhaver i området, Arnehavehus i lystskoven er en af dem.

Ved Valdemarskilden i den nordlige del af Slagelseskovene er der en spændende flora af bl.a. gul anemone, hulrodet lærkespore, alm. lungeurt, krybende læbeløs og skovgøgelilje.

Skoven har på grund af sin størrelse en ret stor bestand af bl.a. musvåge

og spurvehøg. Desuden træffes ravn, skovsneppe, sortspætte og natugle.

Spredt i skoven ses flere stendysser, bl.a. „Holger Danske“ og „Det grå får“.

I Slagelse Lystskov og Charlottedal Skov findes flere skovsøer og rørsumpe, som dog trues af tilgroning på grund af opdræt/fodring af ænder til jagt.

Lorup Skov

Lorup Skov grænser op til Slagelseskovene. Skovbunden her er meget kalkrig, og her finder man bl.a. blå, hvide og gule anemoner, vårfldbælg, alm. druemunke, guldnælde, orkideerne skovhullæbe og nikkende hullæbe, hulrodet lærkespore og alm. lungeurt. Musvåge, duehøg, ravn, natugle, skovsneppe og stor flagspætte er nogle af de mange fugle der yngler i skoven. Store gamle bøge- og egetræer pryder skoven, og i egetræernes toppe kan man være heldig at se den lille sjældne blåhale (sommerfugl), mens skovrandøje er hyppig i skovlysningerne.

I en rapport fra 1999 om vigtige dag-sommerfuglelokaliteter i Vestsjællands Amt nævnes Lorup Skov som en lokalitet af betydning. Iris, kejserkåbe, skovperlemorsommerfugl er nogle af de mere sjældne sommerfugle der er set.

Skoven har en god bestand af rådyr, der også benytter de omgivende marker, overdrev og levende hegn til græsning og ly. Flokke på 10 dyr eller mere ses hyppigt om vinteren.

72 procent af vore skove er privatejede, resten af skovarealet, dvs. 28 procent ejes af det offentlige

Pas på skoven og småbiotoperne

Omkring vore skove er anlagt en beskyttelseslinie på 300 m, skabt for at beskytte og udvikle det rige plante- og dyreliv i skovbrynene. Desværre bliver der i mange tilfælde dispenseret for skovbyggelinien, til stor skade for naturen.

En anden fare for skoven er skovdrift med ensartede træer og træer med samme alder hvor der mangler lysninger. Dræning af skoven har medført at mange lysåbne skovenge og moser er groet til med tab af lysninger for bl.a. sommerfugle.

Småbiotoper som f.eks. søer, enge og moser skaber variation i skoven, bidrager til den æstetiske oplevelse og rummer et rigt plante- og dyreliv. Selvom det især er landbrugsområderne, der

er blevet fattigere på småbiotoper, er der også forsvundet mange i skovene, så det bliver mere og mere nødvendigt at passe på dem, der er tilbage både i land- og skovbruget, og arbejde aktivt for at få noget af det tabte tilbage.

Skovloven er blevet fornyet

En ny skovlov blev vedtaget i Folketinget i 2004. De vigtigste ændringer i forhold til den gamle lov er:

- At loven indeholder regler om beskyttelse af særlig værdifuld skov
- At skovarealet i højere grad end før kan bruges til formål, som giver plads til enge, heder og andre naturarealer fremfor almindelig skov

- At der er færre krav til, hvordan skovejeren skal dyrke skoven

Der er med andre ord åbnet op for i højere grad at tilgodese hensynet til landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljø og friluftsliv.

Den nye skovlov giver også mulighed for at skove nu kan omfatte op til 20 % åbne arealer, hvilket kan nedsætte etableringsomkostningerne ved ny skov, og skabe mere spændende skovlandskaber.

Ønsker for fremtiden

Vi vil opfordre kommunen til at:

- plante ny skov i områder, hvor det vil forbedre befolkningens muligheder for rekreative oplevelser og aktiviteter
- udarbejde en handlings- og plejeplan for de kommunale skove. En handlingsplan der bl.a. har til formål at fremme biologisk mangfoldighed og fremme af småbiotoper
- fremme den biologiske mangfoldighed ved anlæg af ny skov. Dette kan gøres ved at tilstræbe maksimalt at tilplante 80 % af det areal, der indgår i skovrejsningsprojektet, og lade de sidste 20 % eller mere være åbne områder, hvor skoven selv kan indvandre, eller hvor arealerne holdes åbne ved græsning pga. af høj vandstand eller andet
- beskytte drikkevandsressourcer med skov i de områder, hvor det vil være hensigtsmæssigt
- fremme småbiotoper som enge og moser i skovene
- beskytte naturskoven ligesom enge, moser og over drev. Vilhelmudvalget anbefalede allerede i 2001, at dette skulle være sket allerede i 2004. Der skal være stop for inddragelse af naturskovsarealer til juletræs- og pyntegrøntproduktion

Skovejerne har det økonomisk svært, og staten eller kommunen bør gå ind med støtteordninger eller opkøb, f.eks. for at fremme øget brug af hjemmehørende danske arter og flersidig, naturnær skovdrift

Landdistrikterne

Landdistrikterne adskiller sig fra byerne blandt andet ved nærheden til det åbne land, stilheden, miljø- og naturoplevelser, men også ved nærheden til landbruget. Og netop denne nærhed lægger klart op til interessekonflikter, som den nye Slagelse Kommune skal forsøge at agere i

Landdistrikternes udvikling optager manges sind, men indtil videre ud fra meget forskellige dagsordener. Mange mener stadig at det handler om landbrugets råderum, medens andre tænker på landdistriktudvikling som alt muligt andet end noget med landbrugets udvikling, f.eks. landsbyudvikling og lokalt engagement og atter andre tænker på miljø- og naturinteresser. Så der er klart lagt op til interessekonflikter.

Men hvad enten man mener det ene, andet eller tredje, er der noget der samler landdistrikterne; deres „rum“ er præget af det særlige fysiske element - landskabet - derved adskiller de sig fra byerne. Desuden betragter de sig som lokalsamfund, og også derved adskiller de sig fra byerne.

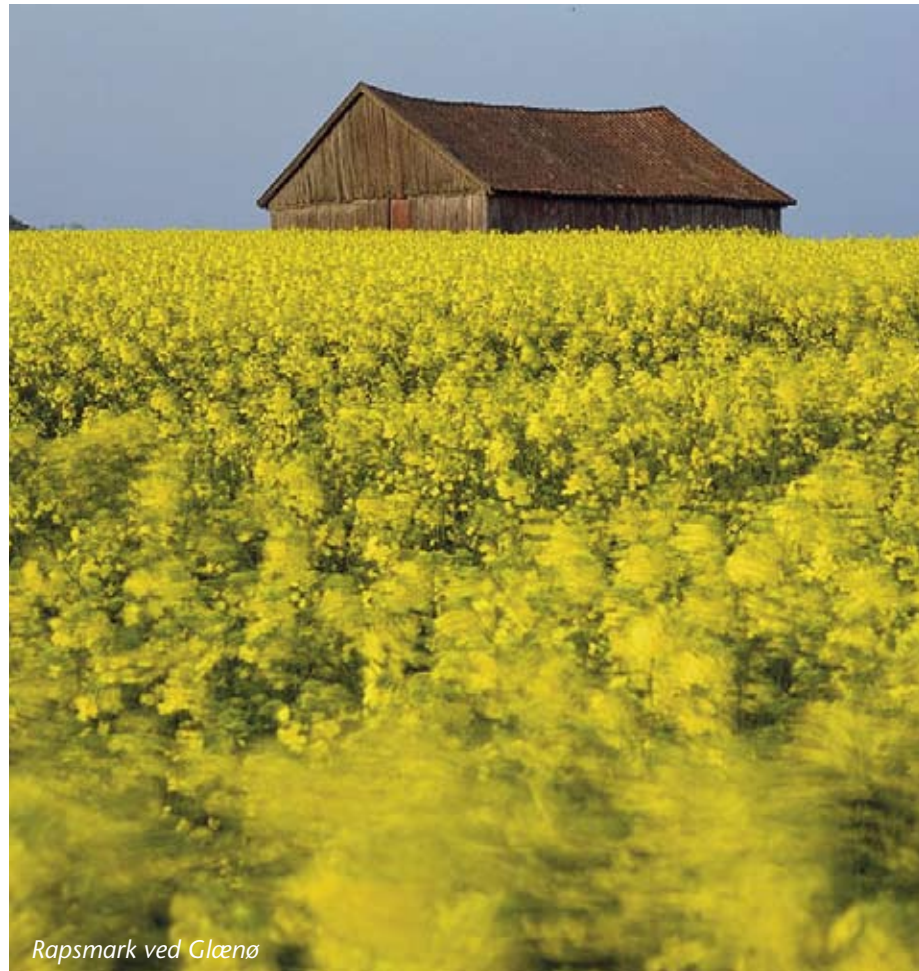
Hvad skaber liv i landdistrikterne?

Mange vil svare at det er landbruget, men den opfattelse skyldes formentlig, at arealer bestemt til landbrugsformål også klart udgør den største del af Danmarks samlede areal, og i hvert tilfælde den del, som landdistrikterne er gjort af arealmæssigt.

Men det er faktisk en myte at landbruget har meget stor betydning for livet i landdistrikterne. I nyere tid er det i højere grad det vi forbinder med „byerhverv“ der sikrer beskæftigelse og brød på bordet i landdistrikterne.

Landbruget plejer det åbne land - og det er positivt

Landbruget har en helt afgørende rolle i plejen af det åbne land, især på de såkaldte halvkulturarealer som enge, overdrev og heder. Uden græssende husdyr vil den lysåbne natur gro til i krat og skov.

Rapsmark ved Glænø

Foto: Ole Malling

Men det er også et faktum, at landbrugsproduktionen i dag lægger beslag på over 60 % af det danske areal, med negative konsekvenser for naturen - bl.a. vandmiljøet - og med værdiforringelse af fast ejendom for bl.a. naboer til store svinefarme.

En undersøgelse fra Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut (AKF) fra april 2003, konkluderer at en intensivering af mængden af svin fra 50 dyreenheder til 450 dyreenheder medfører et fald i naboernes huspriser i Vestsjællands Amt på op til 24 %.

De små samfund og landbruget skal leve side om side

Græssende dyr og korn på markerne er for de fleste indbegrebet af det danske landskab.

Det kniber mere med at indpasse de store ildelugtende, industrialiserede svinefarme i det romantiske billede af det danske landbrug.

I Danmarks Naturfredningsforenings antologi om det danske landbrug luftes et ikke helt usandsynligt fremtidsscenario: En stor, højteknologisk, ikke-øko-

Foto: Ole Malling

Allé ved Holsteinsborg

Foto: Ole Malling

Borreby Slot

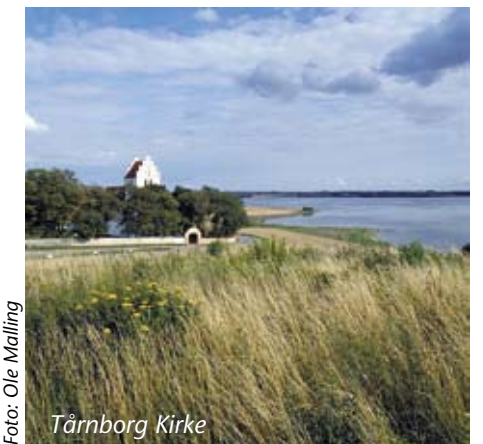

Foto: Ole Malling

Tårnborgh Kirke

logisk svine sektor, der sælger næsten alle sine produkter på fjerne markeder, og så en lille økologisk kvægsektor, der mest lever af at sælge frisk mælk til byerne.

Det er dystre fremtidsperspektiver, og det er et spørgsmål om det er det land og landskab vi ønsker at fremme, og som vi vil give i arv til vore børn?

Og det er også et åbent spørgsmål om vi kan få folk til at bosætte sig i det åbne land på disse vilkår. For er det ikke netop stilheden, naturen, nærheden, det lokale engagement der får folk til at flytte på landet? Og som dermed skaber liv i og bibeholder landdistrikterne?

Dansk Landbrug får hvert år udbetalt milliarder af kroner i direkte støtte. Det sker som en automatisk overførsel, uden at der stilles betingelser om andet end at man skal dyrke de almindelige landbrugsafgrøder eller holde dyr. Det er rimeligt at stille krav om en modydelse i form af miljøbeskyttende tiltag. Ifølge EU-regler er det muligt at knytte betingelser til udbetalingen af støtten. Det kaldes miljøbetinget støtte. Det kan f.eks. ske ved:

- Pleje af naturarealer f.eks. ved afgræsning eller høslæt
- Modvirkning af overgødskning
- Sprøjte- og gødningsfri eller dyrkningsfri randzoner langs vandløbene

Ønsker for fremtiden

Vi vil opfordre kommunen til at:

- arbejde for at fremme økologisk jordbrug og afsætning af økologiske produkter
- benytte de økologiske produkter i de kommunale institutioner
- være mere restriktiv med hensyn til at give tilladelser til udvidelse af eksisterende svinefarme
- de store svinefarme, eller udvidelse af svinefarme, fremover bliver miljøvurderet på linie med industrien og at der stilles krav til ny og miljøvenlig teknologi
- arbejde for at mindske brugen af sprøjtegifte i landbruget for bl.a. at skåne drikkevandet
- udarbejde naturplaner i samarbejde med landmændene

Hvis landdistrikterne i praksis skal få en mere indlysende rolle som særlige samfund for udvikling, må en lokalt betinget erhvervsøkonomisk udvikling af en eller anden art udvikles: Lokale kvalitetsprodukter af lækre føde- eller drikkevarer (jf. de mange små lokale ølbryggerier), biomasse der dyrkes, nedbrydes og opdyrkes til helt nye og miljøvenlige råvarer. Sund medicin, smukke forbrugsartikler, turisme mm. Regional branding vil blive mere og mere oplagt.

Slagelse Kommune bør gå foran for at få de aktive og ressourcestærke personer der allerede findes i den nye store kommune til at afprøve de nye muligheder at bruge landdistrikterne på.

Følsomme dyre- og plantearter

I Slagelse Kommune er der mindst 20 dyrearter der er truede i følge den danske rødliste. Desuden er der mindst 25 dyre- og plantearter der kræver beskyttelse i følge EU’s direktiver. Vi kan sikre at mange af disse arter genindvandrer ved at yde en relativ lille, men målrettet indsats. Det gælder f.eks. odder og rød glente

Fine kyster og store skove

Slagelse kommune har med sine kyster, nor, øer, skove, åer, søer og moser en varieret natur, med et stort udbud af forskellige levesteder. Dette er en forudsætning for et rigt og varieret dyre- og planteliv. Det betyder, at der i kommunen kan træffes mange sjældne dyr og planter, som f.eks. stor kobbersneppe, rød glente, klokke- og løvfrø, hasselmus, kejserkåbe, rødlig perlemorsommerfugl og orkidéen nik-kende hullæbe. Flere af disse arter har det imidlertid svært, da bestandene er små og deres levesteder er få og måske truede.

For intensivt landbrug og for lidt vand

Den centrale del af kommunen er præget af intensivt drevet landbrug, hvilket betyder, at der her lever relativt få dyre- og plantearter, men måske med pæne antal. Det er f.eks. agerhøne, sanglærke, vibe, hare og rådyr. Dette landbrugsområde har tidligere haft en betydeligt rigere natur, især fordi der var langt mere vand i form af åer, vandhuller, fugtige enge langs vandløb, moser og udrænede lavbundsområder. Der var også langt flere områder der lå brak som f.eks. overdrev, brakmarker og levende hegn.

Fremme en positiv udvikling for naturen

Der er dog tegn på, at den negative udvikling er ved at vende. Der er kommet flere vandhuller, som bl.a. har betydet en kæmpe hjælp for løv- og klokkefrøer, og flere områder lægges nu brak. Det er denne positive udvikling DN vil fremme i samarbejde med den nye kommune, sådan at kommunen beriges med flere arter og mere

stabile bestande. Dette kan bl.a. opnås ved skabe større sammenhængende naturområder og fremme et bredt net af spredningsveje så dyr og planter kan nå frem til de nye levesteder der skabes. Derudover kan arterne hjælpes ved forskellige plejeforanstaltninger så som jævnlig afgræsning, høslet, oversvømmelse, opsætning af fuglekasser, bevarelse af gamle træer, skabelse af ro i yngletiden m.m.m.

Flere dyre- og plantearter

Der er mindst 20 dyrearter i kommunen der er vurderet som truede i Danmark i følge den danske rødliste. Desuden er der mindst 25 dyre- og plantearter i kommunen der kræver særlig beskyttelse pga. arternes status i Europa. De er udpeget i EF’s habitatdirektiv og - fuglebeskyttelsesdirektiv. Se i de 2 bokse hvilke arter det drejer sig om og hvor de bl.a. kan findes. En art som f.eks. klokkefrø er truet i Danmark, hvor den har sin nordlige udbredelse,

BOKS 1. Truede arter i Slagelse Kommune	
Den danske rødliste * Mere præcise oplysninger savnes	
Art	Hvor findes den?
Pattedyr	
Odder	Borreby mose (dræbt 1970erne). Nærmeste sted Åmosen og 3 åer i nordvestlige del af Sjælland
Hasselmus	Slagelseskovene
Vandflagermus	*Almindelig og udbredt i hele Danmark.
Troldflagermus	*Sjælden, findes især i Østjylland og på Sjælland
Brunflagermus	*Ret almindelig på Øerne og i det østlige Jylland
Skovmår	Sjælden i gamle nåle- og løvskove
Padder	
Klokkefrø	Agersø, ca. 300 stk. EU Life projekt
Fugle	
Bramgås	Agersø, Helleholm, mulig yngel
Spidsand	Omkring Stignæs
Engsnarre	Fedkrog, Basnæs nor, yngel i 1970erne
Brushane	Borreby mose. I 1970erne på Agersø og i den sydvestlige del af amtet
Stor kobbersneppe	Den sydvestlige del af Sjælland og ved Halskov
Tinksmed	Indlandsmose omkring Hyllested i 1970erne
Karmindompap	Agersø og Omø
Pirol	Omø. SV- og S-Sjælland i 1970erne
Insekter	
Rødlig perlemorsommerfugl	Lorup skov 1990
Skovperlemorsommerfugl	Lorup skov 1990-96
Kejserkåbe	Lorup skov 2006
Det hvide W	Lorup skov 2005
Dukatsommerfugl	Lorup skov 1990-96

Spidssnudet frø

Femradet ulvefod

Rødrygget tornskade

mens den ikke er truet i Europa. Omvendt er rød glente ikke truet i Danmark fordi den trods sin lille ynglebestand er i fremgang, mens rød glente generelt er i tilbagegang i Europa. Ud fra en konkret vurdering af de enkelte arter, ønsker vi at forbedre eller bevare forholdene for mindst disse arter.

Hvad kan DN og kommunen gøre?

Vi vil foreslå at DN og Slagelse Kommune i fællesskab udarbejder handlingsplaner for udvalgte arter indenfor boksene 1 og 2. Handlingsplanerne stiler imod at realisere en række mål indenfor en kortere tidsramme på f.eks. 5 år, jævnfør handlingsplanen for rød glente (se litteraturlisten, Krausing & Nielsen 2005).

Vi skal her pege på følgende arter man kunne begynde med: Odder, hasselmus, skovmår, klokkefrø, engsnarre, sommerfuglene og rød glente. Vi har i boksene 3, 4 og 5 udvalgt eksempler på hvordan levevilkårene kan forbedres for odder, rød glente og klokkefrø.

BOKS 2. Arter i Slagelse Kommune med særlig beskyttelse i Europa	
EF’s habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiv * Mere præcise oplysninger savnes	
Art	Hvor findes den?
Pattedyr	
Odder	Borreby mose (dræbt 1970erne). Nærmeste sted Åmosen og 3 åer i nordvestlige del af Sjælland
Hasselmus	Slagelseskovene
Vandflagermus	*Almindelig og udbredt i hele Danmark
Troldflagermus	*Sjælden, findes især i Østjylland og på Sjælland
Dværgflagermus	*Ret almindelig i hele Danmark
Sydflagermus	*Alm. udenfor NV-Jylland og NØ-Sjælland
Brunflagermus	*Ret almindelig på Øerne og i det østlige Jylland
Skovmår	Sjælden i gamle nåle- og løvskove
Krybdyr	
Markfirben	Findes i det meste af Danmark i lysåbne områder
Padder	
Løvfrø	Antvorskov øvelsesplads. Godt 500 stk. i 2003
Springfrø	Almindelig i den sydøstlige del af Danmark
Butsnudet frø	Vidt udbredt i Danmark
Spidssnudet frø	Findes i næsten hele Danmark, tilbagegang på Sydfyn og Lolland
Stor vandsalamander	Almindelig i det meste af Danmark
Fugle	
Hvæpsvåge	Stabil bestand i Østjylland og Øerne
Rød glente	Ynglende i kommunen med min. 1 par i 2006. 30-40 par i Danmark, især i Østjylland
Engsnarre	Fedkrog, Basnæs nor, yngel i 1970erne
Sortspætte	N for Skælskør. NØ-Danmark med ca. 200 par
Rødrygget tornskade	Almindelig i Danmark i lysåbne områder
Insekter	
Eremit (bille)	Sjælden i gamle løvskove. Muligvis ved Sorø
Herorandøje	Forsundet fra Danmark i 1980erne. Fandtes i Nord- og Midtsjælland. Kan måske genfindes
Krebsdyr	
Flodkrebs	Almindelig i rene vandhuller i hele Danmark
Snegle	
Vinbjergsnegl	Findes i den østlige del af Danmark. Nok udsat
Planter	
Almindelig ulvefod	Findes spredt i hele Danmark i lysåbne områder
Femradet ulvefod	Findes spredt i hele Danmark i lysåbne områder

BOKS 3. Odder *lutra lutra* **i Slagelse Kommune**

Udbredelse Odderen er indenfor de sidste årtier igen blevet mere almindelig i Danmark. I perioden fra 1996 til 2004 er det skønnet, at bestanden af oddere omtrent er fordoblet. Odderen har bredt sig fra det nordvestlige Jylland til store dele af det øvrige Jylland. Odderen overvåges i det nationale overvågningsprogram NOVANA.

Odderen er tidligere truffet i Vestsjællands Amt i bl.a. Åmosen. Danmarks måske næststørste eksemplar blev trafikdræbt i Borreby mose i 1970'erne, og står nu udstoppet på Eggeslevmagle skole. I 1995 blev der overraskende fundet oddere i tre ålbø i Vestsjællands Amts nordvestlige del (Jensen & Jensen 1995). I første halvdel af 2006 undersøgte DN 60 områder i og omkring Åmosen, men resultaterne foreligger endnu ikke ved redaktionens afslutning.

Hvad kan hjælpe odderen? Odderen kan komme tilbage til kommunen ved at der genskabes åstrækninger med god vandkvalitet, gode fiskebestande og åbredder hvor odderen kan skjule sig og bygge bo i brinker, i et hult træ eller mellem trærødder. Påbud om anvendelse af stopriste i ruser og etablering af faunapassager ved nye og gamle vejanlæg har andre steder i landet ført til, at færre oddere drukner i ruser eller dræbes i trafikken. Amterne har i stigende grad taget hensyn til odderen i forvaltningen af det åbne land gennem øget beskyttelse af oddernes eksisterende levesteder, etablering af nye levesteder gennem naturgenopretningsprojekter og udpegning af økologiske forbindelser.

Foto: Biofoto/Scanpix

BOKS 4. Rød glente *milvus milvus* **i Slagelse Kommune**

Udbredelse Den røde glentes bevaringsstatus i Danmark er gunstig, da den trods en lille bestand er i svag fremgang. Den er derfor ikke på den danske rødliste over truede arter. Derimod er den røde glente i tilbagegang i Europa, hvorfor den er med på EU's fuglebeskyttelsesdirektiv. I 1800-tallet var rød glente almindelig i hele Danmark med måske over 2000 par, men færre ådsler på møddingerne og efterstræbelse ved skydning og forgiftning resulterede i, at arten forsvandt som ynglefugl omkring 1910. I 1970'erne genindvandrede rød glente til Danmark, og bestanden var i 2006 omkring 30-40 par, fortrinsvis i Østjylland. På Sjælland yngler rød glente i den nordvestlige del ved Åmosen og i den sydøstlige del ved Fakse. I Slagelse kommune blev der i 2006 fundet et ynglepar.

Krav til levesteder Rød glente foretrækker et afvekslende, åbent og kuperet landskab med småskove, marker, moser, søer og vandløb. Den jager især i det åbne agerland, langs større veje og ved fiskerige søer. Reden anlægges som regel tæt på skovbryn øverst i ældre, højstammede bøgetræer og ofte i en gammel rede af glente, musvåge eller krage. Rød glente jager især mus og småfugle, men ådsler udgør også en stor del af fødegrundlaget. Rød glente er ret følsom overfor længerevarende forstyrrelser ved reden, især i æglægnings- og rugeperioden fra først i april til midten af maj.

Hvad kan hjælpe rød glente? Lodsejere der huser ynglende eller måske ynglende røde glenter kan hjælpe arten ved at begrænse færdsel i yngletiden, specielt i april og maj. Lodsejere kan kontakte nærmeste statsskovdistrikt for at få nærmere oplysninger. Anmeld døde røde glenter til nærmeste statsskovdistrikt og ret henvendelse samme sted hvis der observeres mistænkelige forhold vedrørende efterstræbelse af røde glenter. Brug af muse- og rottegift bør begrænses og kun anvendes målrettet. Kommunen bør ved kontakt med jordbrugere fremme korrekt brug af muse- og rottegift, samt indskærpe at parathion (rottegift) er forbudt.

Skov- og naturstyrelsen, Miljøministeriet, har udarbejdet en handlingsplan for den røde glente (Krausing & Nielsen 2005)

Foto: Biofoto/Scanpix

BOKS 5. Klokkefrø *bombina bombina* **i Slagelse Kommune**

Udbredelse Klokkefrø findes i dag i det sydøstlige Danmark, men var tidligere udbredt på de danske øer fra Als i vest til Bornholm i øst og mod nord til Tunø. Klokkefrøen findes nu kun på øer i Det Sydfynske Øhav, på Østfyn, på nogle øer omkring Sjælland og et par steder på Sydsjælland, herunder ca. 300 individer på Agersø i Slagelse kommune. Der er i alt kun 9 bestande på ca. 2.000 dyr.

Beskyttelse og regulering Der gøres et stort arbejde for at redde klokkefrøen i Danmark. Vandhuller med klokkefrøer er blevet rensat op, der er gravet nye vandhuller, og der er opdrættet og udsat klokkefrøer. Bestanden af voksne frøer er derfor nu steget til de ca. 2.000 dyr der yngler i ca. 20 vandhuller. Klokkefrøen er fredet i Danmark. Den må ikke slås ihjel, og hverken voksne, haletudser eller æg må samles ind eller flyttes uden tilladelse fra Skov- og Naturstyrelsen. Dens vandhuller er beskyttede efter § 3 i naturbeskyttelsesloven, hvis de er på over 100m². Klokkefrøen er desuden beskyttet ifølge EF-habitatdirektivet. Den må ikke fanges, slås ihjel eller forstyrres, og dens levesteder må ikke beskadiges eller ødelægges. Der skal laves særlige områder for at bevare den i alle landene i EU. I Danmark er der udpeget 6 EF-habitatområder for den.

Trusler Klokkefrøen er vores mest truede frøart. Den store tilbagegang skyldes, at grundvandet er blevet sænket, at søer, vandhuller og lavvandede oversvømmelser på markerne er blevet fyldt op, afvandet eller drænet, at vandhuller er forurenede af gødningsstoffer, at kvæghold er nedlagt, hvorefter vandingshullerne er groet til, og at der er sat fisk eller ænder ud i vandhullerne.

Hvad kan hjælpe klokkefrøen? Man kan hjælpe arten ved at oprense ynglevandhullerne med års mellemrum, således at de ikke gror til. Det kan også hjælpe klokkefrøen, at der etableres nygravede vandhuller i nærheden af de eksisterende ynglevandhuller. Da fisk og andefugle fouragerer på klokkefrøungelen, kan det gavne klokkefrø, at man holder ynglevandhullerne fri for fisk og andefugle.

Tilførsel af næringsstof til vandhullerne har en negativ effekt på klokkefrøens ynglemuligheder, og det kan derfor hjælpe arten, at der ikke gødskes i nærheden af ynglevandhullerne.

Foto: Biofoto/Scanpix

Ønsker for fremtiden

Vi vil foreslå at DN og Slagelse Kommune i fællesskab udarbejder handlingsplaner for udvalgte følsomme dyre- og plantearter blandt de arter der er opført i boksene 1 og 2. Handlingsplanerne skal stille imod at realiserer en række mål indenfor en kortere tidsramme på f.eks. 5 år. Disse mål kan bl.a. være at skabe nye levesteder for de pågældende dyr, at udbedre eksisterende levesteder og at sikre fred i yngletiden. Vi skal her pege på følgende arter man kunne starte med:

- **Odder**
- Hasselmus
- Skovmår
- **Klokkefrø**
- Engsnarre
- Sommerfuglene
- **Rød glente**

Vi har i boksene 3, 4 og 5 udvalgt eksempler på hvordan levevilkårene kan forbedres for tre af ovenstående arter: Odder, rød glente og klokkefrø.

Økologiske forbindelseslinier

Det er vigtigt at der er naturlige forbindelser mellem skove og kyster og de mindre naturområder i det åbne landbrugsland. Disse økologiske forbindelseslinier er vigtige for en rigere natur i det store landbrugsområde i kommunen. Derfor skal åer bevares, rørlagte åer åbnes, dræned lavbundsarealer oversvømmes og nedlagte jernbaner plejes

Dyr og planter skal kunne sprede sig

Slagelse Kommune har en række artsrige naturområder som tidligere omtalt. Men kommunen har også store områder der er præget af intensivt landbrug, hvor der kun er plads til relativt få dyre- og plantearter. Dette landbrugsområde strækker sig fra syd-øst i en bue mod nord, jævnfør kortet på side 19 og 22. Det er vigtigt, at der inde i landbrugslandet strækker sig et ganske finmasket net af spredningsveje, såkaldte økologiske forbindelseslinier. Disse forbindelseslinier kan dyr og planter bruge til deres spredning fra artsrige og sammenhængende skov-, eng-, sø- eller moseområder til mindre naturområder i det åbne landbrugsland. Hvis en art bliver isoleret i en lille skov, mose eller sø kan den enten let blive udryddet ved naturlige eller menneskeskabte ændringer, eller den kan gå til grunde pga. indavl.

Hvad er en økologisk forbindelseslinie?

En økologisk forbindelseslinie er en naturlig spredningsvej hvor dyr og planter kan finde føde, vand, skjul m.v. under deres vandring. Det kan f.eks. være levende hegn, åer, mindre vandløb, våde enge, brakområder og nedlagte jernbaner.

Eksempler på økologiske forbindelseslinier

Åer, våde enge og lavbundsarealer er eksempler på gode og naturlige økologiske forbindelseslinier. Mange af disse åer løber fra de store skovområder i den nordøstlige del af kommunen igennem landbrugsområdet og ud til kysten. Det drejer sig f.eks. om Vestermose og Skovse åer der via

Tude Å

Foto: Ole Malling

Gudum å løber til Tude å der udmunder i Musholm Bugt. Desuden Vejrbækken der løber til Lindes å, der videre via Halkevad å og Seerdrup å løber ud i Vårby å. Vårby å løber ud i Tude å ikke så langt fra Musholm Bugt. Bjerger å og Harrested å derimod løber kun i det åbne landbrugsland, men via deres forbindelser til henholdsvis Vårby å og Seerdrup å har de også forbindelser til skovområderne. Det samme kan siges om Tude å. Alle disse åer danner et fint netværk af spredningsveje i den centrale og

nordlige del af kommunen. Den sydlige og sydvestlige del af kommunen er afskåret fra disse spredningsveje af naturlige vandskel. Men her krydser de nedlagte jernbanelinier mellem Slagelse-Skælskør og Slagelse-Næstved vandskellene og danner tværgående spredningsveje. At jernbanelinierne kan fungere som økologiske forbindelseslinier skyldes deres naturlige bevoksninger.

De fleste af de nævnte åer er ifølge Regionplanen relativt højt målsatte

som „gyde- og opvækstvande for laksefisk“, „Laksefiskevand“ eller „Karpefiskevand“ (Målsætninger B1-B3). De øvre løb af Skovse å samt Vejrbækken er målsatte som „Naturvidenskabelige interesseområder“ (Målsætning A). For at bevare en god vandkvalitet i disse åer, og dermed en sund økologisk forbindelseslinie, er det vigtigt at disse åer friholdes for næringsstoffer der kan føre til overgødskning, samt fra diverse sprøjtegifte. Næringsstofferne kommer bl.a. fra landbruget via kunstgødning og gyllespredning, mens pesticiderne stammer fra sprøjtning af markerne mod ukrudt og insekter.

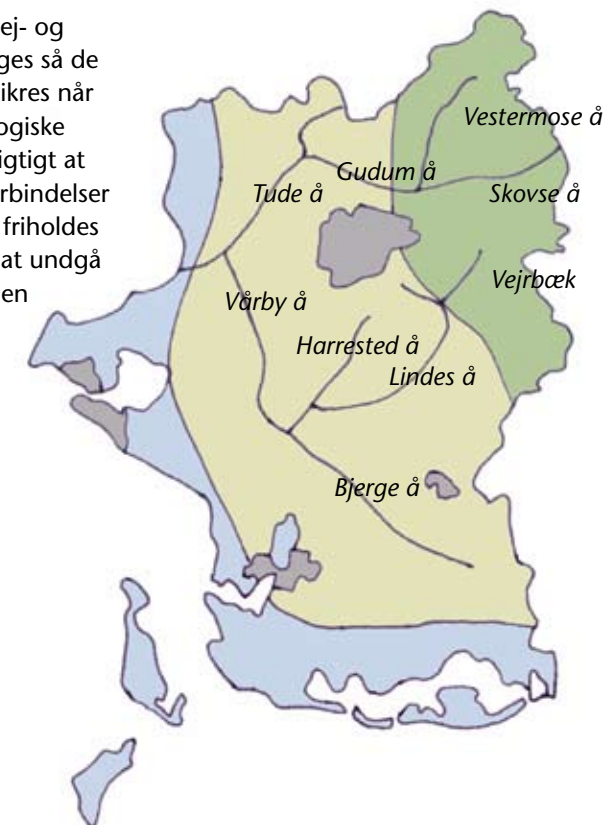
I Slagelse Kommune findes en række rørlagte åer der bryder den økologiske forbindelseslinie. Det drejer sig bl.a. om flere åstrækninger i den sydlige del af kommunen, som f.eks. tre strækninger af Tjærebyrenden og to strækninger af Lungrenden på tilsammen omkring 4 km. Disse rørlagte strækninger bør prioriteres og genåbnes indenfor en kort årrække for at skabe mere liv og natur i kommunen.

Vestsjællands Amt har i Regionplan 2005-2016 udpeget en række lavbundsarealer, områder der er potentielt egnede vådområder. Lavbundsarealerne er kunstigt afvandede eller dræned arealer som tidligere var strandenge, enge, moser, søer og fjorde. Disse områder rummer store muligheder for at udvikle sig til områder af stor værdi for naturen, idet de både kan mindske kvælstofudvaskningen til havet og forbedre naturindholdet i området. De udpegede lavbundsarealer må ikke bebygges eller ændres til andet formål som forhindrer, at det naturlige vandstands niveau kan genskabes. Lavbundsarealerne er især knyttet til åerne hvor de danner 200-300 m brede bræmmer på begge sider af åen. Sådanne store områder er udpegede ved Gudme å, ved det nedre løb af Tude å og Vårby å, ved Lindes å og ved Bjerger å.

Økologiske forbindelseslinier og planlægning

Økologiske forbindelseslinier skal fremmes gennem planlægning, administration af planlovens landzonebestemmelser, ved pleje og ved samarbejde

med bl.a. landbruget. Nye vej- og jernbaneanlæg skal planlægges så de nødvendige faunapassager sikres når sådanne anlæg krydser økologiske forbindelser. Det kan være vigtigt at oplandende til økologiske forbindelser som f.eks. åer og våde enge friholdes for øget vandindvinding for at undgå udtørring og forringelse af den økologiske forbindelse.

Ønsker for fremtiden

Vi vil opfordre kommunen til at:

- vandkvaliteten af kommunens åer mindst skal opfylde målsætningerne i Regionplan 2005-2016
- alle rørlagte åstrækninger skal prioriteres, og de vigtigste åstrækninger genåbnes indenfor en kort årrække
- alle udpegede lavbundsarealer prioriteres, og de vigtigste arealer skal oversvømmes indenfor en kort årrække
- nedlagte jernbanestrækninger mellem Slagelse og Skælskør og mellem Slagelse og Næstved bliver etableret således at de fungerer som kombinerede cykel- og gang stier og økologiske forbindelseslinier

Adgang til naturen

En markvej eller skole- og kirkesti er vigtige kulturspor, der ikke bør nedpløjes eller sløjfes. De er symboler på ældre tiders forbindelser mellem mennesker. Gode vandre- og cykelstier kan være med til at binde vores nye kommune sammen på kryds og tværs

Da Danmarks Naturfredningsforening blev stiftet i 1911 var formålet gennem fredning at bevare den danske natur for de kommende generationer samt sikre borgernes adgang til samme natur.

Det er stadig Danmarks Naturfredningsforenings formål.

Alle skal kunne nyde og opleve den danske natur. Men på specifikke steder kan adgang give problemer for dyr og planter. Her må vi sikre, at adgangen sker på en måde, så dyr og planter ikke lider overlast. DN anvender et forsigtighedsprincip som betyder, at beskyttelse af naturen i tvivlstilfælde skal gå forud for benyttelse.

Gamle stier og markveje er forsvundet

Desværre er det blevet sværere og sværere at komme ud i vores fælles natur. Omtrent halvdelen af de danske stier og markveje er forsvundet indenfor de sidste 50 år. Det betyder, at offentlighedens adgang til naturen er blevet væsentligt forringet.

Stier og markveje er vigtige kulturspor, der fortæller om ældre tiders forbindelser mellem mennesker. Det kan være gamle mælke- og møllestier, skole- og kirkestier, postruter og genveje.

Genskab gamle stier og markveje

Slagelse Kommune bør arbejde for at genskabe de gamle stier og markveje samt sikre og udbygge eksisterende veje og stier i det åbne landskab, primært de stier og veje der fører til egentlige naturområder eller dem der i sig selv udgør sammenhængende forløb.

Kyst ved Glæne

Det gamle jernbanenet bliver til cykel- og gangstier

Slagelse Kommune gennemskæres af to gamle jernbanestrækninger, Slagelse - Næstved banen og Slagelse - Skælskør banen. Langs disse baner kan man finde pletter med buske og træer samt længere strækninger med levende hegn.

Disse banestrækninger, som har ligget urørte hen i mange år, kan i dag få en helt anden funktion, nemlig som cy-

kel- og gangstier, og vil samtidig være med til at binde vores nye kommune sammen.

Banestrækningerne kommer flere steder i forbindelse med gode naturområder og fungerer som fine økologiske forbindelseslinier i landskabet.

Adgang til vandløbene

Naturområderne langs kommunens vandløb er meget forskellige i deres udbredelse og artsrigdom. Der skal

derfor ikke bare åbnes for en generel adgang til vandløbene. Nogle steder vil der kun være en smal bræmme af naturlig bevoksning langs vandløbet, der løber igennem et opdyrket areal, mens vandløbet andre steder vil forløbe i en bred dal med tilknyttede naturområder som f.eks. røskove, enge, småsøer og moser.

Det vil derfor være nødvendigt, at der for hver enkelt vandløbsstrækning foretages en vurdering af færdselens betydning for områdets dyre- og planteliv. I den forbindelse bør der også ses på alternative stiforløb og deres forskellige grad af påvirkning. De vandløbsstrækninger der umiddelbart vurderes at være egnede til færdsel bør søges åbnet så hurtigt som muligt. Undersøgelserne af vandløbene i kommunen kan være forarbejdet til en vurdering af, om der bør ske en egentlig lovændring vedrørende adgang til de danske vandløb.

Adgang til skovene

Skovene har en kolossal rekreativ betydning, og derfor er det vigtigt, at der er god adgang til dem. I statsskovene er der fri adgang overalt døgnet rundt. Det giver gode muligheder for at samle svampe, plukke bær eller se på planter og dyr. Det kan man ikke i de private skove, hvor der kun er adgang ad veje og stier.

De fleste, der går skovtur, bevæger sig kun ad stier og veje, men gæster med specielle interesser holder af at færdes uden for stierne. Her har skovgæsten tit sine bedste oplevelser, og hvis man færdes stille og roligt, er det som regel ikke noget problem for naturen.

Ændring af adgangsforholdene i de private skove

Vi vurderer, at den stille, individuelle færdsel uden for stier og veje normalt bør kunne finde sted. Derfor arbejder vi for, at der i dagtimerne bliver bedre muligheder for at færdes uden for stier og veje i de private skove.

Et udgangspunkt kunne være at finde samarbejdsvillige skovejere og i disse skove undersøge konsekvenserne af fri fladefærdsel. Dette kan være forarbejdet til at vurdere om der skal ske en egentlig lovændring på området.

Den bløde, stille, organiserede færdsel bør ligestilles med den individuelle færdsel. Dette vil gøre det nemmere for foreninger at arrangere ture på arealer hvor individuel adgang er tilladt.

Tilskudsordninger

Ved fremtidige tilskud til skovrejsning af private skove og etablering af våde enge bør eventuel øget adgang i skovene og til de våde enge indgå som et element i vurdering af om projektet skal have støtte.

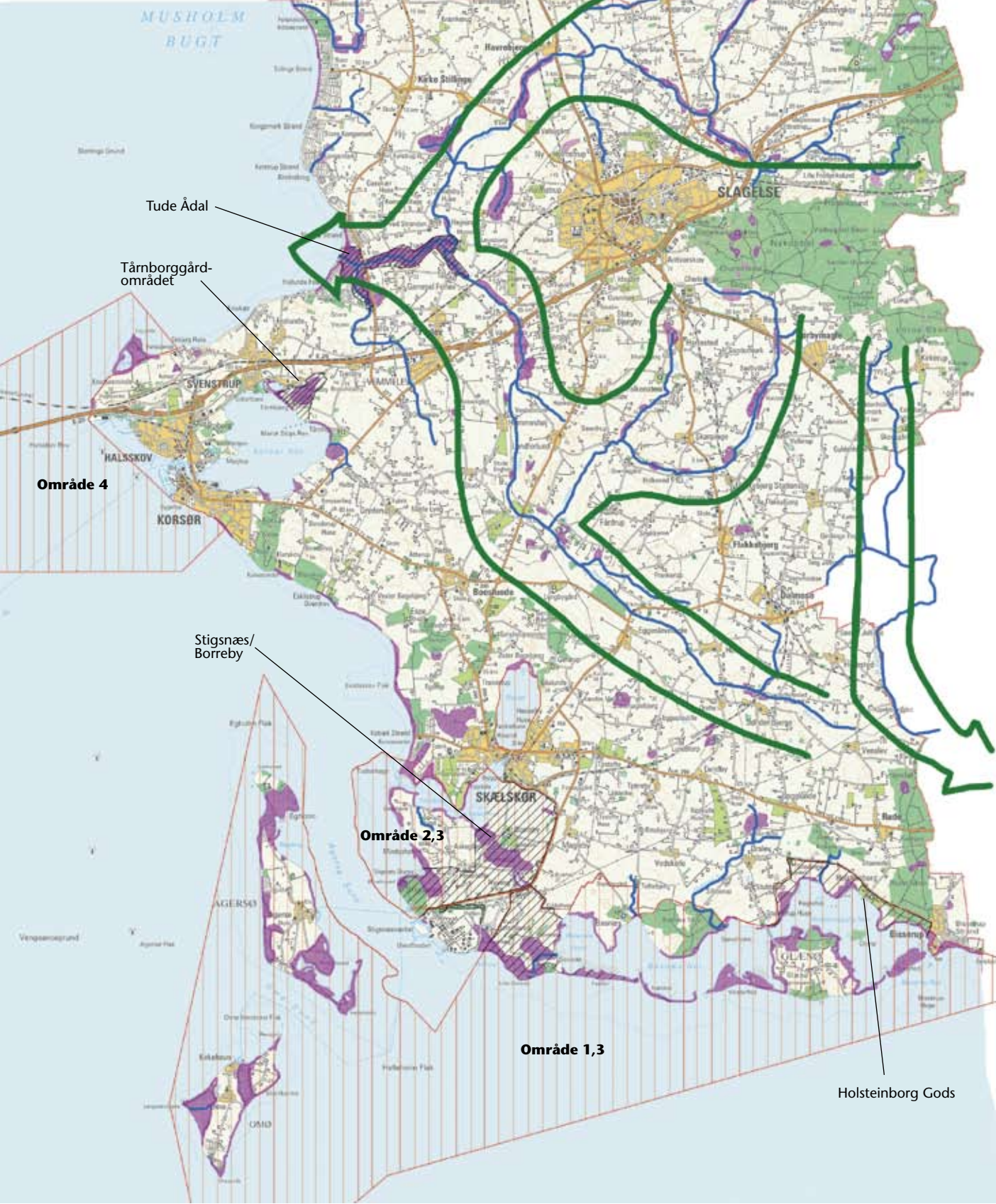
Ønsker for fremtiden

Vi vil opfordre kommunen til at:

- genskabe gamle stier og markveje hvor det er muligt
- samarbejde med lodsejere om at udbygge sammenhængende vej- og stiforløb, gerne som trampestier
- samarbejde om sammenhængende stiforløb over kommunegrænser
- nedlægge forbud mod at rekreative stiforbindelser nedlægges
- arbejde for at banestrækningerne Slagelse – Næstved og Slagelse – Skælskør omdannes til cykel- og vandrestier, med bevarelsen af karakteren som levende hegn
- stien rundt om Korsør Nor færdiggøres

Natur i Slagelse Kommune

- Vandløb
- Beskyttet natur (eng, mose, overdrev m.m.)
- ▨ Fredninger excl. kirkefredninger
- Ramsar-, EF-Habitat- eller EF-Fuglebeskyttelsesområde
- ⇐ Økologiske forbindelseslinier

Litteratur
Danmarks Naturfredningsforening: Fremtidens natur i Danmark, 2004

Danmarks Naturfredningsforening: Kan dansk landbrug betale sig?
Antologi om landbrugets samfundsøkonomiske betydning i miljøperspektiv. April 2005

DN Kontakt 1-2006

Den nye skovlov, Lov nr. 453 af 09/06/2004

Grell, M. 1998. Fuglenes Danmark. Gads Forlag, 825 s.

Jensen, A. & Jensen, B. 1995. Rapport vedr. registrering af odderforekomst i Vestsjællands Amt, marts 1995. Intern rapport til Vestsjællands Amt. 14 pp.

Krabbe, E. 2003. Antvorskov Øvelsesplads. Drifts- og Plejeplan 2002-2017. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Garderhusregimentet. 116 pp.

Krausing, J. & Nielsen, N.K. (Red.) 2005. Handlingsplan for rød glente. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, 42 pp.

Miljøministeriet. Skov- og Naturstyrelsen 1989: Naturpleje i skov

Stoltze, M. og Pihl, S. (red.) 1998. Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen.

Vestsjællands Amt: Regionplan 2005-2016

Wilhelmudvalget: En rig natur i et rigt samfund. November 2001

Wind, P. 2003. Manual for rødlistning af plante- og dyrearter i Danmark. 1. udgave. Danmarks Miljøundersøgelser. 113 s. - Teknisk anvisning fra DMU, nr. 20.

Strandenge. Fredningsplanlægning. Vestsjællands Amt 1984.

Tjæreby Indre Vejle – hvad skal man med den. Forprojekt. Vestsjællands Amt 1992.

Indsatsplan for bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo 2006-2016.
Tude å fra Trelleborg til Storebælt. Korsør kommune 2006

Helhedsplan for Korsør Lystskov og Tårnborgparken. Korsør kommune. 2005.
Appendix til Helhedsplan for Korsør Lystskov og Tårnborgparken. Korsør kommune. 2005.

Helhedsplan for kommunale strande i Korsør. Korsør kommune. 2005.
Appendix til Helhedsplan for kommunale strande i Korsør. Korsør kommune. 2005.

Naturskove i Danmark. DGU. Miljøministeriet. 1990.

Regional Rødliste over særligt beskyttelseskrævende karplanter i Vestsjællands Amt. 1997

Yderligere information
Danmarks Ornitologiske Forening www.dof.dk
De danske landboforeninger www.landbrug.dk
Skov- og Naturstyrelsen www.sns.dk
Verdensnaturfonden www.wwf.dk
Økologisk Landsforening www.okoland.dk

Fremtidens natur i Slagelse Kommune

Udgivet i januar 2007 af Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdelinger i Hashøj, Slagelse, Korsør og Skælskør kommuner, nu Slagelse Kommune

Redaktion:

Christian Glahder, Kurt Johansen, Thomas Karlsen, Ib Larsen, og Jette Sommer

Forsidefoto:

Rapsmark v. Glænø, Borreby Slot, Strand v. Korsør (fotograf Børge T. Andersen, Korsør), Kyst v. Glænø, Tårnborgh Kirke, Dagpåfugleøje

Den nye lokalafdelings hjemmeside:
www.dn.dk/slagelse

Publikationen kan læses på vores hjemmeside, hvorfra den også kan udskrives

Publikationen er trykt i 500 eksemplarer, med garanti for miljøvenlig behandling af spildprodukter og på genbrugspapir.

Støttet med tilskud fra tips- og lottomidler til friluftslivet.

Danmarks Naturfredningsforening er Danmarks største grønne forening. Den er stiftet i 1911. Foreningen har 140.000 medlemmer, hvoraf 2000 er aktive og bruger en del af deres fritid på at arbejde for foreningens formål.

Foreningens overordnede og langsigtede mål er, at Danmark bliver et bæredygtigt samfund med et smukt og varieret landskab, en rig og mangfoldig natur og et rent og sundt miljø.

Foreningen arbejder for befolkningens mulighed for gode naturoplevelser og med emner som naturbeskyttelse, miljøbeskyttelse, planlægning, adgang til naturen, lovgivning og oplysning.

Foreningen arbejder især med den danske natur og mulighederne for at opleve den. Mere brede miljømner er også indenfor arbejdsområdet, ligesom internationalt engagement især gennem EU og Danmarks nærområder, Østersøen og Nordsøen.

I arbejdet med den danske natur søger Danmarks Naturfredningsforening at sikre, at tabet af den biologiske mangfoldighed standser. Derfor beskæftiger foreningen sig også med land- og skovbrugets produktionsmetoder, der har afgørende indflydelse på naturens vilkår.

